

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 1 =====

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Četrtek, 4. junij 2020 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpiti pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešite pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani (1–12), od tega 1 prazno.

Barvna priloga ima 4 strani (13–16), od tega 1 prazno.

M 2 0 1 5 0 1 1 1 0 2

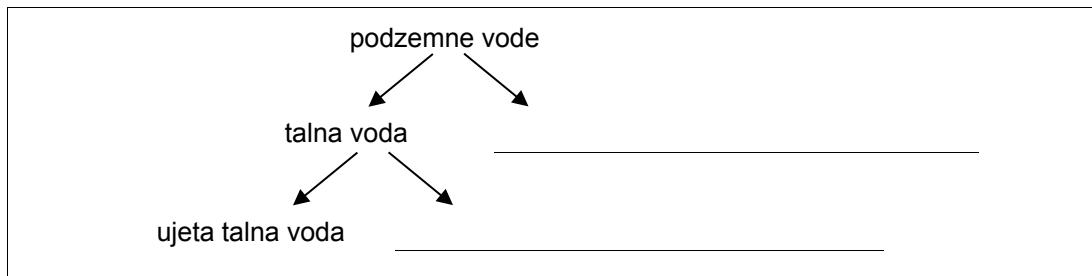
Obča

1. Pred dva pojma, ki ne spadata med fizikalne lastnosti morske vode, napišite črko X.

plimovanje
 slanost
 zrnavost
 temperatura
 morski tokovi

(2 točki)

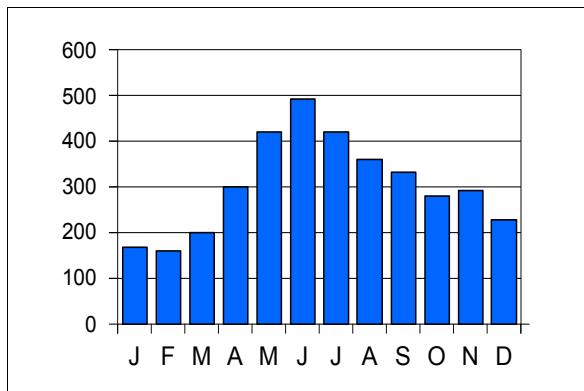
2. Na sliki 1 je shematsko prikazana delitev podzemnih voda. Na črti napišite manjkajoča pojma.

Slika 1

(2 točki)

3. Opišite značilnost rečnega režima reke, ki je prikazan na sliki 2, in napišite mersko enoto, s katero izražamo vodni pretok rek.

Slika 2

(Prirejeno po: Jeršin Tomassini, K., Janžekovič, M., 2015: Geografija 9. I- učbenik za geografijo v 9. razredu osnovne šole. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: eucbeniki.sio.si/geo9/2655/index4.html. Pridobljeno: 11. 7. 2018.)

Opis: _____

Merska enota: _____

(2 točki)

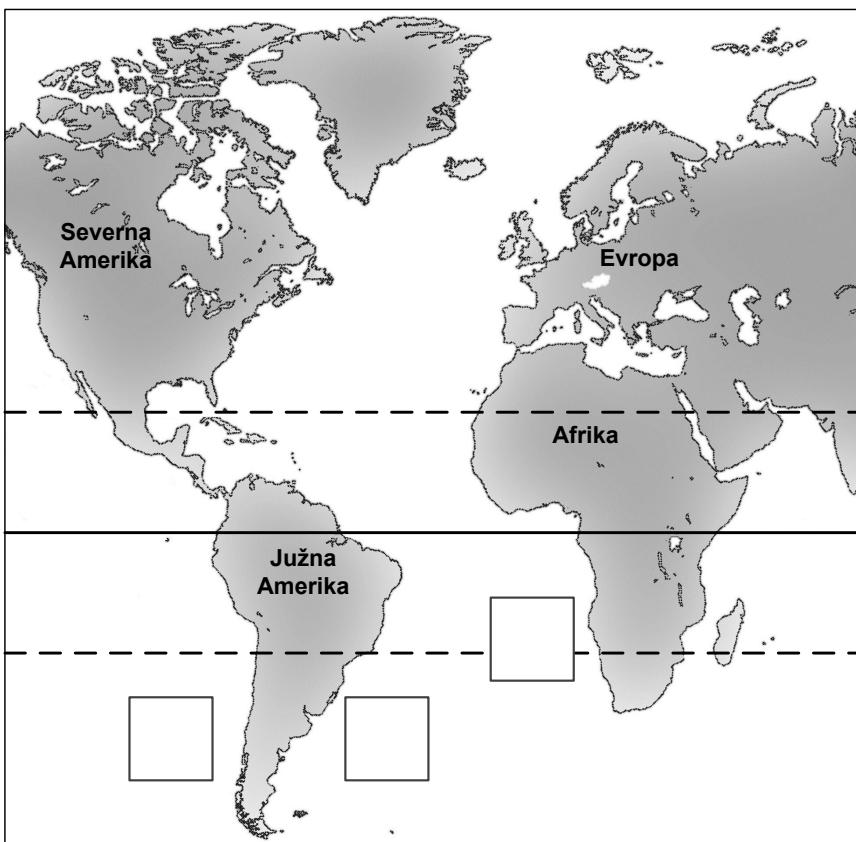
4. Opišite dve različni funkciji mokrišč v pokrajini.

1 _____

2 _____

(2 točki)

5. Na sliki 3 v ustreznem kvadratu vrišite smer Benguelskega morskega toka in pojasnite njegov vpliv na značilnosti rastlinstva na obali, ki jo obliva.

Slika 3

(Prirejeno po: Cunder, K., in drugi, 2001: Obča geografija. Delovni zvezek za 1. letnik gimnazij, str. 27. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Pojasnitev: _____

(2 točki)

M 2 0 1 5 0 1 1 1 0 5

Svet 1

6. Imenujte puščavo in višavje, ki sta na sliki 6 v barvni prilogi označena s črkama A in B.

A (puščava): _____

B (višavje): _____

(2 točki)

7. Izbranima pokrajinskima enotama (Apalači, Himalaja) pripisite črko pred trditvijo, ki opisuje značilnosti posamezne enote. Razvrstite vse črke.

- A Alpidska orogeneza.
- B Nastanek v paleozoiku.
- C Nahajališča črnega premoga.
- D Slemenitev v smeri zahod–vzhod.
- E Uravnano gorovje.

Apalači	Himalaja

(2 točki)

8. Napišite DA na črti pred dvema pravilnima trditvama.

- Na nastanek gorovja na vzhodu Avstralije je odločilno vplivala alpidska orogeneza.
- Geološko najstarejši del Avstralije je na zahodu celine.
- V delu Srednjeavstralskega nižavja reke nimajo odtoka v morje.
- Površje Avstralije je bilo močno preoblikovano s poledenitvijo v pleistocenu.

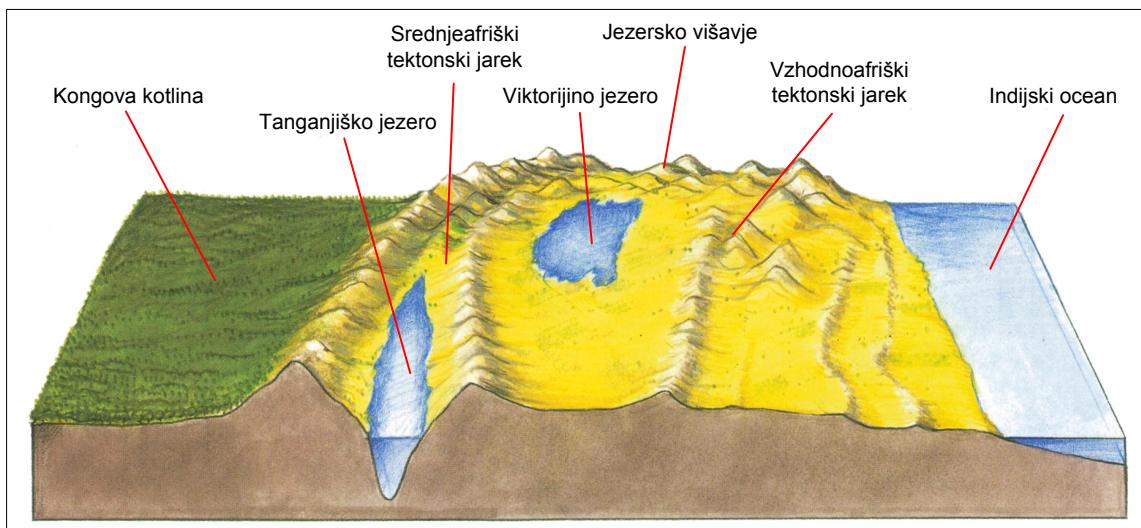
(2 točki)

9. Pojasnite nastanek gorovja, ki je na sliki 6 v barvni prilogi označeno s črko C.

(2 točki)

10. S pomočjo slike 4 imenujte reliefno obliko v višavju na vzhodu Afrike, v kateri leži Viktorijino jezero, in pojasnite nastanek te oblike.

Slika 4

(Vir: Senegačnik, J., 2004: Svet. Geografija za 2. letnik gimnazij, str. 39. Modrijan. Ljubljana)

Reliefna oblika: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

M 2 0 1 5 0 1 1 1 0 7

Svet 2

11. Imenujte demografski pojem, s katerim izražamo zelo hitro rast števila prebivalstva v Afriki v drugi polovici 20. stoletja.

(1 točka)

12. S pomočjo slike 7 v barvni prilogi imenujte nižavji z največjo gostoto prebivalstva v Vzhodni in Južni Aziji. Opišite naravnogeografski vzrok za visoko gostoto prebivalstva na teh območjih.

Nižavje Vzhodne Azije: _____

Nižavje Južne Azije: _____

Opis: _____

(3 točke)

13. Vpišite DA pred pravilnima trditvama.

_____ Španski Američani so postali največja etnična manjšina v ZDA.

_____ Središče naseljevanja španskih Američanov v ZDA je na severovzhodu ZDA.

_____ Prvi evropski priseljenci v Avstralijo so bili kaznjenci, sledili pa so jim iskalci zlata.

_____ Indijanci v ZDA so na robu izumrtja.

(2 točki)

14. Z opisom naravnogeografskega vzroka in posledice pojasnite razliko v gostoti poselitve Avstralije med območjema, ki sta na sliki 8 v barvni prilogi označeni s črkama A in B.

(2 točki)

15. Z opisom vzroka in posledice pojasnite spremembo v pričakovani življenjski dobi za celotno populacijo v Južnoafriški republiki v obdobju 2005–2015, ki jo prikazuje slika 9 v barvni prilogi.

(2 točki)

Evropa 1

16. Med našetimi državami obkrožite dve, ki nimata oceanskega podnebja.

Francija

Norveška

Švedska

Estonija

Španija

Danska

(2 točki)

17. Na sliki 10 v barvi prilogi sta s črkama A in B označeni dve območji. Za vsako izmed njiju napišite podnebni dejavnik, ki odločilno vpliva na nizko letno količino padavin.

Območje A:

Območje B:

(2 točki)

18. Obkrožite črki pred pravilnima trditvama.

- A Pozimi se nad Evropo razširi sibirski ciklon, ki prinaša zelo hladno, vendar suho vreme.
 - B Azorski anticiklon se nad Evropo pogosto pojavlja v hladni polovici leta.
 - C Islandski ciklon nastaja nad severnim Atlantikom ter prinaša Evropi vlažno in spremenljivo vreme.
 - D Vplivi islandskega ciklona so v topli polovici leta oslabljeni in potisnjeni proti severu Evrope.

(2 točki)

19. Pojasnite vzrok za razliko v letnih temperturnih amplitudah med območjema, ki sta na sliki 10 v bavni prilogi označeni s številkama 1 in 2.

(2 točki)

20. Pojasnite spremembo v razporeditvi prebivalstva Severne Evrope, ki bi nastala, če bi vplivi Severnoatlantskega morskega toka oslabilci.

(2 točki)

Evropa 2

21. V preglednici 1 so navedeni podatki o številu turističnih prihodov v nekaterih sredozemskih državah v letu 1995 in 2015. Dopolnite preglednico tako, da v prazni polji vpisete ime ustreznih držav. Izbirajte med Španijo, Hrvaško in Portugalsko.

Država	Leto 1995	Leto 2015
Francija	60 033 000	84 452 000
	32 971 000	68 215 000
Italija	31 052 000	50 732 000
Grčija	10 130 000	23 599 000
Turčija	7 083 000	39 478 000
Egipt	2 871 000	9 139 000
Maroko	2 602 000	10 177 000
Ciper	2 100 000	2 659 000
	1 485 000	12 683 000
Albanija	304 000	4 131 000

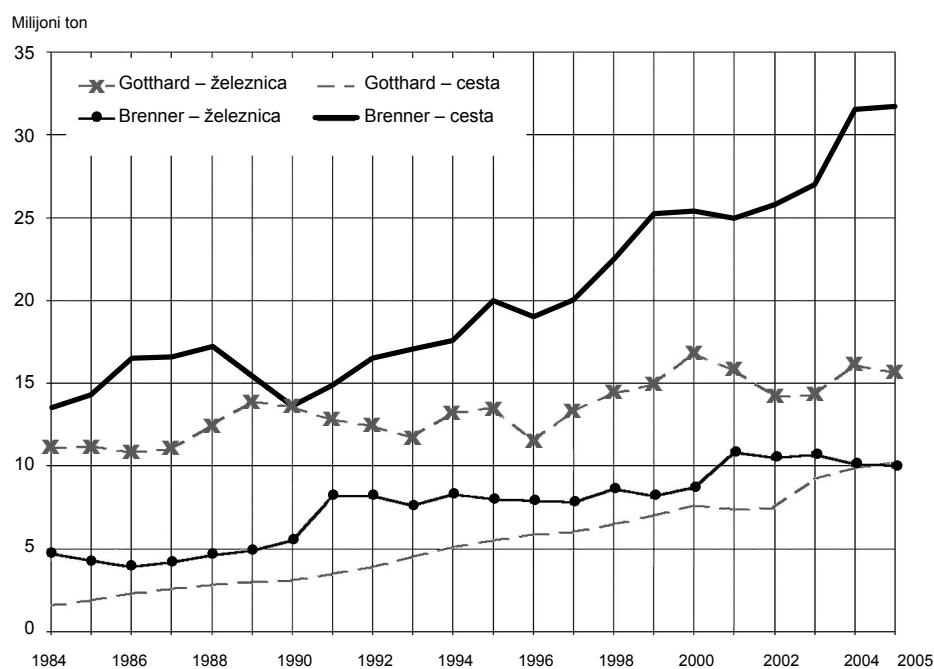
Preglednica 1

(Vir podatkov: International tourism, number of arrivals. The world bank.
<https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL?locations=HR-NL>. Pridobljeno: 7. 11. 2018.)

(2 točki)

22. Slika 5 prikazuje spremenjanje obsega cestnega in železniškega tovornega prometa čez alpska prelaza Gotthard in Brenner v letih 1984–2005. Zapišite skupno količino tovora, prepeljanega čez prelaz Brenner v letu 2004, in obkrožite, za koliko odstotkov se je povečala količina prepeljanega tovora po železnici, čez prelaz Gotthard, med letoma 1996 in 2000.

Slika 5

(Prirejeno po: Lange, S., Ruffini, F. V., 2007: Transalpine Freight Transport. Journal of Alpine Research. URL: <https://journals.openedition.org/rga/75>. Pridobljeno: 16. 10. 2018.)

Skupna količina prepeljanega tovora čez prelaz Brenner v letu 2004: _____ milijoni ton.

Količina prepeljanega tovora po železnici čez prelaz Gotthard se je med letoma 1996 in 2000 povečala za:

manj kot 25 %

25 do 35 %

več kot 35 %

Prostor za izračun (neobvezno):

(2 točki)

M 2 0 1 5 0 1 1 1 1 1

23. Opišite pozitiven in negativen vpliv prometa na razvoj turizma v Alpah.

Pozitivni vpliv: _____

Negativni vpliv: _____

(2 točki)

24. Politična organa Evropske unije na levi smiselno povežite s trditvami na desni tako, da na črto pred politični organ vpišete ustrezno črko trditve.

_____ Evropska komisija
_____ Evropski parlament

- A Organ Evropske unije, ki ga sestavljajo ministri posameznih držav, ki se zberejo glede na obravnavano vsebino.
- B Najvišji politični organ Evropske unije, ki ga sestavljajo voditelji držav ali vlad članic Evropske unije.
- C Organ Evropske unije, ki ga sestavljajo poslanci iz vseh držav, voljeni neposredno na posebnih evropskih volitvah.
- D Organ Evropske unije, ki pripravlja in predлага zakonodajo, upravlja proračun ter izvaja zakonodajo.

(2 točki)

25. Preberite spodnje besedilo. Z opisom vzroka in posledice pojasnite pozitiven vpliv kmetovanja po viziji »zelene komponente« na okolje.

V okviru Skupne kmetijske politike Evropske unije bo v obdobju 2015–2020 veljala nova ureditev na področju neposrednih plačil. Ena temeljnih novosti je t.i. vizija »zelena komponenta«, kar pomeni, da se del plačila nameni izvajanju kmetijskih praks, ki zmanjšujejo negativen vpliv na okolje.

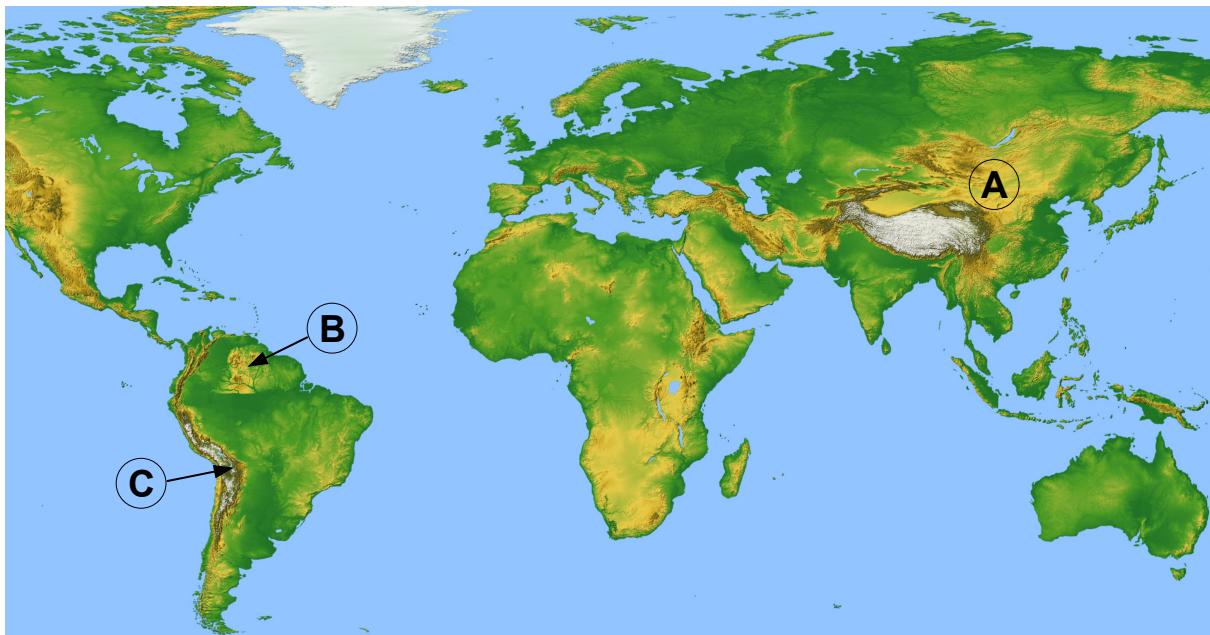
(Prirejeno po: Kmetijske prakse iz naslova zelene komponente. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije. URL:
http://www.mkgp.gov.si/delovna_področja/kmetijstvo/neposredna_placila/kmetijske_prakse_iz_naslova_zelene_komponente/. Pridobljeno: 17. 10. 2018.)

(2 točki)

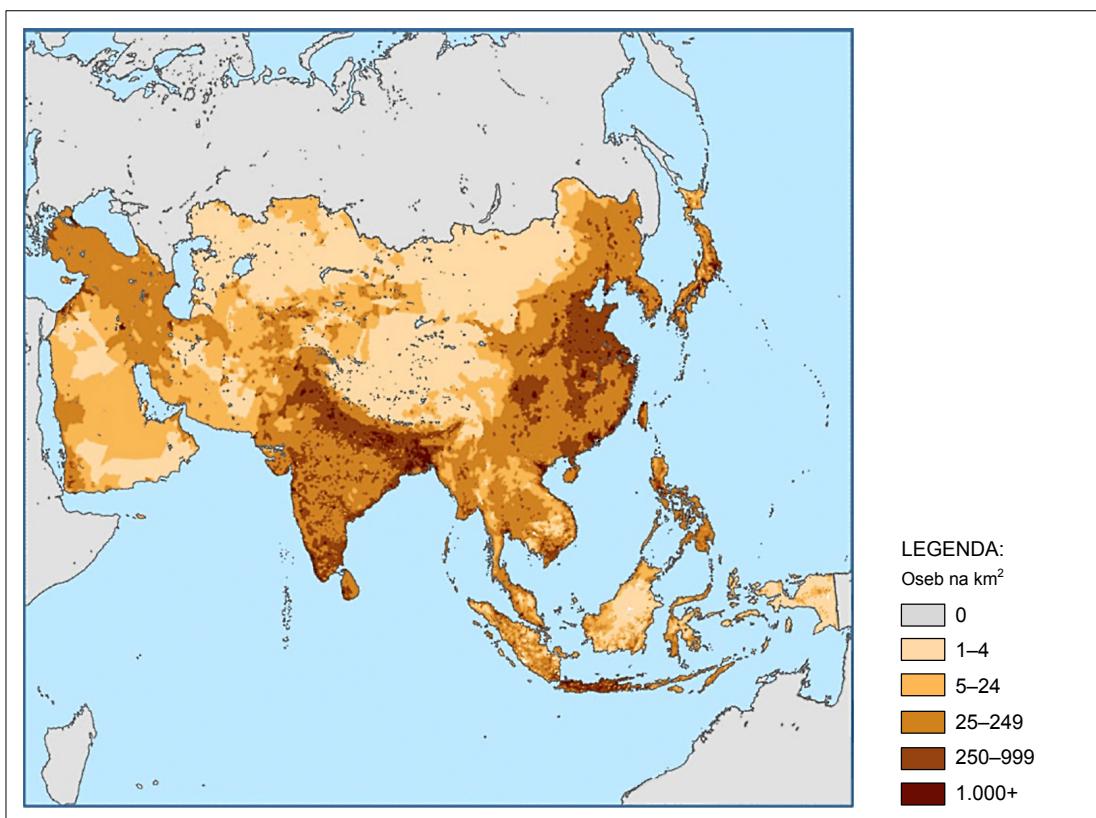
Prazna stran

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

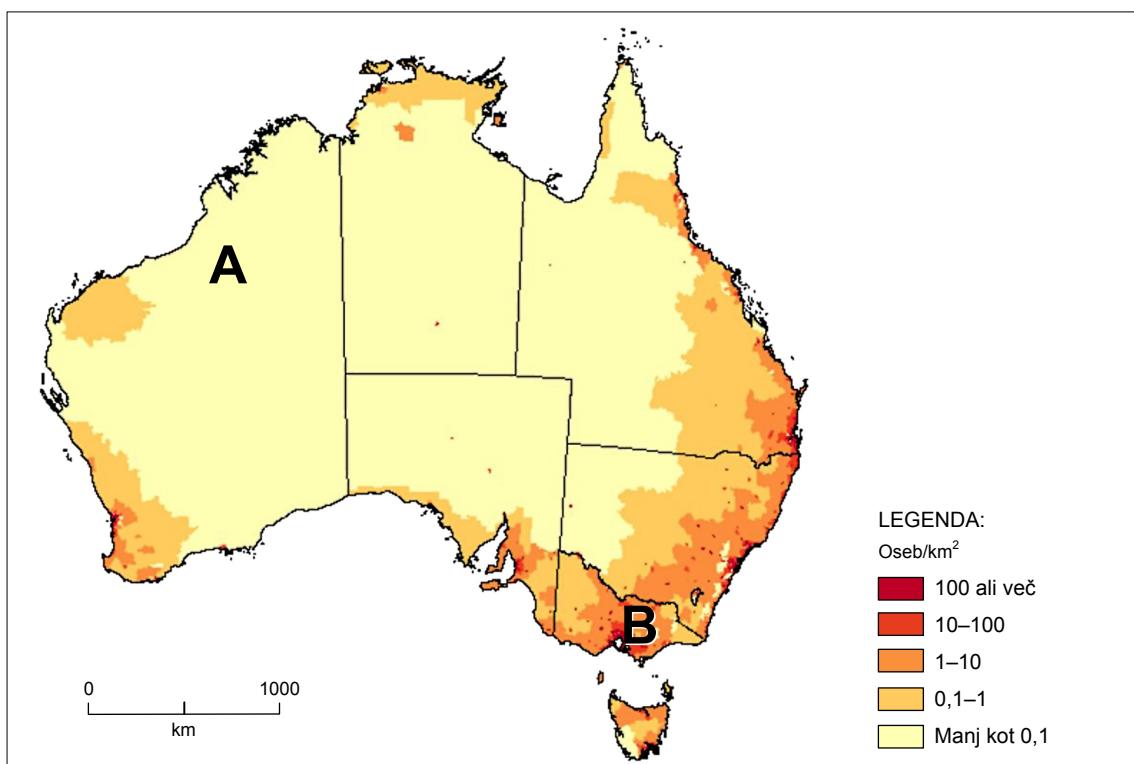
Slika 6

(Prijejeno po: Relief Map of the World. Planetolog 2018. URL: <http://planetolog.com/maps/map-world/big/physical-world-map.jpg>. Pridobljeno: 28. 9. 2018.)

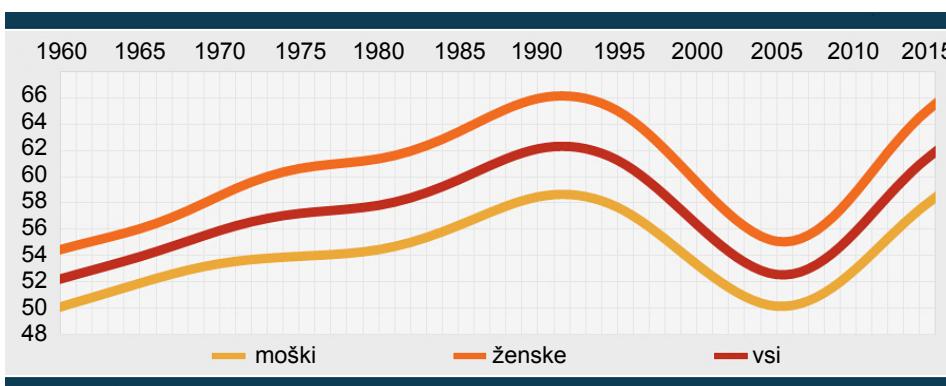
Slika 7: Gostota prebivalstva Azije, 2009

(Prijejeno po: Siri, J. G., in drugi, 2015: Urbanization, Extreme Events, and Health: The Case for Systems Approaches in Mitigation, Management, and Response. *Asia-Pacific Journal of Public Health*, 28, 2, str. 1–15. URL: https://www.researchgate.net/publication/280572115_Urbanization_Extreme_Events_and_Health. Pridobljeno: 11. 10. 2018.)

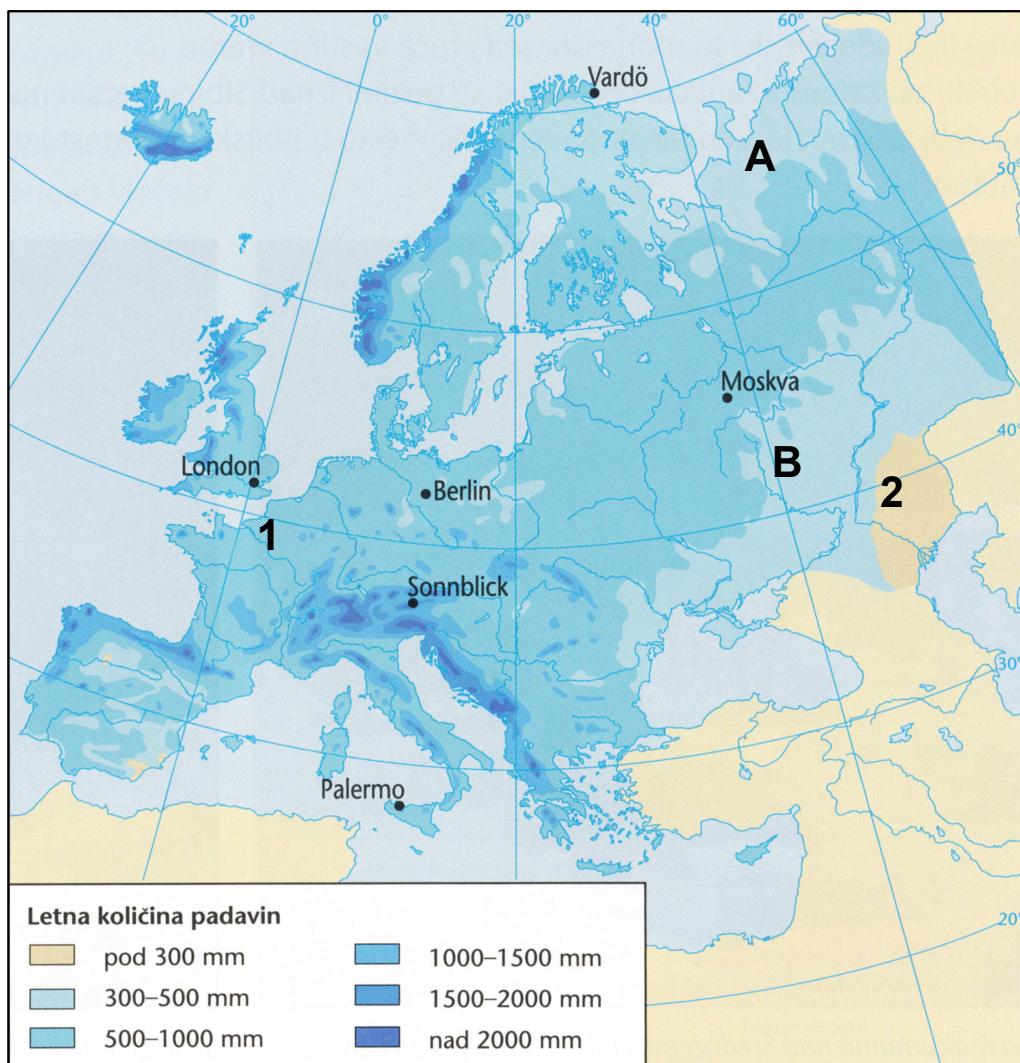
Slika 8: Gostota prebivalstva Avstralije, junij 2016

(Pridobljeno po: Scutt, D., 2017: Population Density across Australia. URL: <https://www.businessinsider.com.au/this-map-shows-population-density-across-australia-2017-7>. Pridobljeno: 4. 10. 2018.)

Slika 9: Pričakovana življenska doba v Južnoafriški republiki v obdobju 1960–2015

(Pridobljeno po: Alexander, M., 2018: Life Expectancy in South Africa from 1960 to 2015. URL: <https://southafrica-info.com/infographics/infographic-life-expectancy-south-africa-1960-2015/>. Pridobljeno: 4. 10. 2018.)

Slika 10

(Prirejeno po: Senegačnik, J., in drugi, 2016: Evropa. Geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 14. Modrijan. Ljubljana)

Prazna stran